

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/1/2021
Identifikačné číslo spisu:	8617010264
Dátum vydania rozhodnutia:	20.07.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8617010264.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaníča na verejnom zasadnutí konanom 20. júla 2022 v Bratislave, v trestnej veci obvinených Ing. K. Ž. a spol. pre pokus zločinu subvenčného podvodu podľa § 14 ods. 1, § 225 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona, o dovolaniach generálneho prokurátora Slovenskej republiky a obvineného Ing. Mgr. Z. Ž. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 7To/30/2019, z 25. júna 2020 takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uznesením Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 7To/30/2019, z 25. júna 2020

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 2 ods. 12 Trestného poriadku, § 319 Trestného poriadku a § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona
v prospech obvinených Ing. K. Ž. a Ing. Mgr. Z. Ž..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku

z r u š u j e

uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 7To/30/2019, z 25. júna 2020 ako aj rozsudok Okresného súdu Svidník, sp. zn. 1T/124/2017, zo 4. novembra 2019.

Zrušuje aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Svidník prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

II. Podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie obvineného Ing. Mgr. Z. L. z a m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Svidník, sp. zn. 1T/124/2017, zo 4. novembra 2019 boli obvinení Ing. K. Ž. a Mgr. Ing. Z. Ž. uznaní za vinných zo spáchania pokusu prečinu podvodu podľa § 14 ods. 1, § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, resp. obvinený Ing. Mgr. Z. Ž. z účasti na pokuse prečinu podvodu formou pomoci podľa § 21 ods. 1 písm. d), § 14 ods. 1, § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, a síce na tom skutkovom základe, že

Ing. K. Ž., hoci od 5. apríla 2013 bola zamestnaná ako administratívna pracovníčka u zamestnávateľa Ing. K. X. - Sport Rysy v Poprade s dohodnutou mzdou 550 eur mesačne, ustanoveným týždenným pracovným časom 40 hodín a pracovnou dobou od 8.30 do 17.30 hod. alebo od 9.00 hod. do 18.00 hod., po zistení, že je tehotná, s úmyslom získať ďalšie nemocenské dávky a materský príspevok, po dohode s Ing. Mgr. Z. Ž. likvidátorom Družstva podielnikov Ladomirová v likvidácii, Ladomirová, tento v snahe dodržať minimálnu dobu zákonného nemocenského poistenia, 2. februára 2014 zaslal pobočke Sociálnej poisťovne vo Svidníku registračný list FO (prihlášku) Ing. K. Ž. na nemocenské poistenie, na ktoré však bola prihlásená spätne od 1. septembra 2013, lebo 30. augusta 2013 mala uzatvoriť pracovný pomer aj s Družstvom podielnikov Ladomirová v likvidácii, Ladomirová ako administratívna pracovníčka s dohodnutou mzdou 1 250 eur + osobné a dohodnutou dĺžkou pracovného času 40 hodín týždenne, pričom tento zamestnávateľ mesačné výkazy poistného a príspevkov aj za Ing. K. Ž. za obdobie od 1. septembra 2013 do 2. februára 2014 príslušnej pobočke sociálnej poisťovne nepredložil, ani za toto obdobie nevedol evidenciu jej pracovného času a práce nadčas a Ing. K. Ž. po uznaní jej dočasnej pracovnej neschopnosti MUDr. O. N., gynekológom a pôrodníkom v Poprade od 22. mája 2014 do 6. augusta 2014, na pobočke Sociálnej poisťovne v Poprade, si okrem nemocenského a materského z nemocenského poistenia u zamestnávateľa Ing. K. X. - Sport Rysy Poprad, dňa 8. augusta 2014 podala žiadosť o materské za obdobie od 7. augusta 2014 do 31. marca 2015 aj z nemocenského poistenia u zamestnávateľa Družstvo podielnikov Ladomirová v likvidácii, Ladomirová, no zo strany Sociálnej poisťovne Bratislava Ing. K. Ž. materské dávky v sume 3 155,50 eura neboli vyplatené.

Okresný súd za to uložil obvinenej Ing. K. Ž. podľa § 221 ods. 2 Trestného zákona, bez zistenia poľahčujúcich a priťažujúcich okolností s použitím § 56 ods. 1 Trestného zákona peňažný trest vo výške 300,00 (tristo) Eur; podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona okresný súd pre prípad, že by výkon peňažného trestu bol úmyselne zmarený ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) mesiace.

Okresný súd za to uložil obvinenému Ing. Mgr. Z. Ž. podľa § 221 ods. 2 Trestného zákona, bez zistenia poľahčujúcich a priťažujúcich okolností s použitím § 56 ods. 1 Trestného zákona peňažný trest vo výške 300,00 (tristo) Eur; podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona okresný súd pre prípad, že by výkon peňažného trestu bol úmyselne zmarený ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) mesiace.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací, rozhodujúci na podklade odvolaní podaných obvinenými rozhodol uznesením, sp. zn. 7To/30/2019, z 25. júna 2020 tak, že podľa § 319 Trestného poriadku odvolania obvinených zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie v neprospech obvinených generálny prokurátor Slovenskej republiky, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V písomnom odôvodnení dovolania generálny prokurátor uviedol, že v prípade nemocenskej dávky, ktorou je aj materská, ide o prídely finančných prostriedkov z verejných prostriedkov, na ktoré vzniká právny nárok až po splnení podmienok stanovených v zákone o sociálnom poistení. Materská dávka je finančnou podporou poskytovanou fyzickej osobe (spravidla tehotnej žene alebo žene starajúcej sa o narodené dieťa), v určitom presne stanovenom časovom období, na základe žiadosti, a to rozhodnutím príslušného orgánu. Nárok na materskú dávku nevzniká automaticky a komukoľvek. Okrem všeobecnej

podmienky na vznik nároku na dávkové plnenie, ktorou je existencia nemocenského poistenia, sa vyžaduje aj preukázanie osobitných podmienok, ktorými je preukázanie existencie nemocenského poistenia v rozsahu najmenej 270 dní v posledných dvoch rokoch pred pôrodom. Z ustanovenia § 48 ods. 1 Zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení účinný v čase spáchania skutku (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) vyplýva, že nárok na materské má poistenkyňa, ktorá je tehotná alebo ktorá sa stará o narodené dieťa, ak v posledných dvoch rokoch pred pôrodom bola nemocensky poistená najmenej 270 dní. Zákon o sociálnom poistení tiež upravuje ďalší okruh osôb, ktorým tento nárok vzniká za splnenia zákonom stanovených podmienok. Taktiež upravuje, po akú dobu nárok na materskú dávku trvá, v akej výške ako aj ďalšie podmienky jej vzniku. Možno potom prijať názor, že materská dávka je nenávratným finančným príspevkom z verejných finančných prostriedkov, ktoré získava určitá osoba za presne vymedzených podmienok na určitý účel, a teda je svojím charakterom obdobná dotácií.

K otázke posúdenia sociálnych dávok generálny prokurátor SR poukázal na právny názor vyjadrený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tdo/28/2017, z 13. augusta 2018 (poznámka dovolacieho súdu: „správne má byť z 13. februára 2018), v zmysle ktorého nemocenská dávka rovnako ako aj iné dávky sociálneho poistenia, ako je dávka v nezamestnanosti a pod., sú iným plnením v zmysle § 225 ods. 1 Trestného zákona. Súčasne poukázal na dôvodovú správu ohľadne skutkovej podstaty trestného činu subvenčného podvodu, keď cieľom zavedenia osobitných druhov podvodu (pôvodne úverového, subvenčného a poisťovacieho) bolo konkretizovať inak širokú škálu podvodných útokov podľa jednotlivých oblastí ich najčastejšieho výskytu a umožniť tak ich lepšiu diferenciáciu a zároveň posilniť preventívny účinok, ktorý sa odrazil v ich prísnejšej trestnosti. Z tohto pohľadu potom spoločným menovateľom, ktorý odlišuje subvenčný podvod od ostatných druhov podvodu, je ochrana verejných financií (v širšom zmysle, t. j. prostriedkov štátu, verejnoprávných inštitúcií, štátnych fondov a orgánov územnej samosprávy, ktoré sú určené na uspokojovanie verejných potrieb, pred podvodnými útokmi pri poskytovaní dotácií, subvencií, príspevkov alebo iných plnení).

Ďalej generálny prokurátor uviedol, že nie je možné na danú vec aplikovať judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 23/2005, podľa ktorého sa služobný príjem profesionálneho vojaka, resp. niektorá zložka jeho služobného príjmu, ktorý sa vypláca profesionálnemu vojakovi za výkon funkcie alebo prácu v Ozbrojených silách Slovenskej republiky, nemôže považovať za iné plnenie zo štátneho rozpočtu ako to má na mysli ustanovenie § 250b ods. 1 Trestného zákona (č. 140/1961) o subvenčnom podvode. Právna kvalifikácia skutku kladeného za vinu Ing. K. Ž. a Ing. Mgr. Z. Ž. uvedená v obžalobe, bola podľa generálneho prokurátora správna a zohľadňuje právne závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konštatované v uznesení, sp. zn. 2Tdo/28/2017, z 13. februára 2018.

V danom prípade namietaným porušením zákona došlo k zásadnému ovplyvneniu postavenia obvinených (viď § 371 ods. 5 Trestného poriadku), keďže skutok bol právne kvalifikovaný podľa ustanovenia § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona ako prečin, hoci mal byť kvalifikovaný podľa ustanovenia § 225 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona ako zločin, pri ktorom je stanovená podstatne prísnejšia trestná sadzba trestu odňatia slobody.

S poukazom na vyššie vyjadrené generálny prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol na podklade podaného dovolania tak, že:

- podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vysloví, že uznesením Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 7To/30/2019, z 25. júna 2020 ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v ustanovení § 2 ods. 12, § 319 Trestného poriadku, § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona v prospech obvinených Ing. K. Ž. a Ing. Mgr. Z. Ž.Á.,
- podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zruší uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 7To/30/2019, z 25. júna 2020 ako aj predchádzajúce konanie vrátane rozsudku Okresného súdu Svidník, sp. zn. 1T/124/2017, zo 4. novembra 2019 a napokon,
- podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Svidník prikáže, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu generálneho prokurátora sa prostredníctvom obhajcu vyjadril obvinený Ing. Mgr. Z. Ž.. Úvodom poukázal na právny názor vyjadrený v uznesení Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6To/65/2019, z 29. januára 2020, z ktorého odcitoval: „Krajský súd aj napriek zmienenému rozhodnutiu opätovne dospel k záveru, že páchatel spácha trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1

Trestného zákona v jeho základnej skutkovej podstate vtedy, ak vyláka od iného dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce, ktorých poskytnutie alebo použitie je podľa všeobecne záväzného právneho predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňa, a to tým, že ho uvedie do omylu v otázke ich splnenia. Prvým predpokladom k naplneniu uvedenej objektívnej stránky je vylúčenie, dotácie, subvencie, príspevku alebo iného plnenia z rozpočtu štátu alebo rozpočtu verejnoprávnych inštitúcií a štátnych fondov. Ide teda o taký prídel najmä finančných prostriedkov z verejných prostriedkov, na ktoré nie je právny nárok, pokiaľ osobitná právna norma neustanoví inak. Táto finančná podpora sa poskytuje tak fyzickým ako aj právnickým osobám len na základe žiadosti, a to rozhodnutím príslušného orgánu, ktoré obsahuje príjemcu, výšku podpory, prípadne príspevku, a účel, na ktorý sa dotácia, subvencia, či príspevok poskytuje a podmienky jej použitia. Možnosť poskytnutia finančnej podpory tak fyzickým ako aj právnickým osobám a spravidla účelová viazanosť jej použitia za splnenia vymedzených podmienok vylučuje, aby medzi tieto finančné podpory patrila aj nemocenská dávka poskytovaná počas dočasnej pracovnej neschopnosti poistenca. Ďalším faktorom, ktorý neumožňuje zaradiť nemocenské dávky medzi finančné podpory, ktorým poskytuje ochranu ustanovenie § 225 Trestného zákona, je zákonný nárok poistenca na nemocenskú dávku, v prípade zamestnanca za predpokladu splnenia všeobecných podmienok uvedených v § 30 a podmienok stanovených v § 33 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení".

Názor generálneho prokurátora, že materská dávka je nenávratným finančným príspevkom z verejných finančných prostriedkov, ktoré získava určitá osoba za presne vymedzených podmienok na určitý účel, a teda je svojím charakterom obdobná dotácii, označil obvinený za nesprávny. Konštatoval, že materská dávka nie je príspevkom, ale pravidelne sa opakujúcou dávkou vyplácanou pri splnení určitých zákonných predpokladov. Materská dávka nie je v žiadnom prípade dávka na určitý účel. Táto skutočnosť vyplýva jednak priamo zo zákona a jednak priamo z praxe, keď táto dávka v podstate supluje príjem matky (resp. poberateľa dávky), ktorá je používaná od nákupu stravy až po platenie, napr. hypotekárneho úveru. Používa sa na „súkromné“ účely a nie na podporu podnikateľskej činnosti. Týmto sa jednoznačne vylučuje možnosť, aby táto dávka „pripomínala“ dotáciu alebo subvenciu. Je zrejmé, že zákonodarcu pod iným plnením, mal na mysli plnenie, ktoré „pripomína“, resp. je obdobné dotácii alebo subvencii, avšak je zrejmé, že materská dávka ani len okrajovo „nepripomína“ uvedené príspevky. Takýmto iným plnením je napr. štátna pomoc (zákon o štátnej pomoci) tak, ako je to uvádzané v dovolaní napádanom uznesení. Tu je potrebné poukázať na zákaz analógie v neprospech páchatela. Analógia legis, ako aj analógia iuris sú v našom trestnom práve hmotnom neprípustné, ak by ich použitie viedlo k zhoršeniu postavenia páchatela trestného činu alebo inému zhoršeniu postavenia páchatela z trestnoprávneho hľadiska. Podmienky trestnej zodpovednosti a podmienky ukladania sankcií nemožno rozširovať cestou analógie. Analógiou nesmú byť vytvárané nové skutkové podstaty trestných činov, keďže týmto by sa jednak rozširovala možnosť trestnoprávneho postihu, ale zároveň by došlo k porušeniu zásady „Nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege“.

S poukazom na § 13 ods. 1 zákona o sociálnom poistení obvinený uviedol: „Z nemocenského poistenia sa za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytujú nemocenské dávky, a to: a) nemocenské, b) ošetrovné, c) vyrovnávací dávka, c) materské“.

S odkazom na vyššie vyjadrené obvinený navrhol, aby Najvyšším súd Slovenskej republiky dovolanie generálneho prokurátora odmietol.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie aj obvinený Ing. Mgr. Z. Ž.Á. prostredníctvom obhajcu JUDr. Lukáša Poláka, a to z dôvodu, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon v jeho neprospech, pričom toto porušenie zakladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a takéto porušenie zákona zásadne ovplyvnilo jeho postavenie v danom konaní (poznámka dovolacieho súdu: toto dovolanie bolo vedené na najvyššom súde pod sp. zn. 1Tdo/43/2022. Najvyšší súd uznesením z 23. júna 2022 uvedenú trestnú vec spojil na spoločné konanie s touto trestnou vecou a ďalej sa vedie pod sp. zn. 1Tdo/1/2021). Obvinený ďalej uviedol, že právoplatné rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Dovolanie tiež podal voči výroku, ktorým bol uznaný z účastníctva na pokuse prečinu podvodu formou pomoci podľa § 21 ods. 1 písm. d), § 14 ods. 1, § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, preto navrhol, aby dovolací súd vyslovil rozsudkom porušenie zákona v príslušných

ustanoveniach, o ktoré sa dovolanie opiera a súčasne napadnuté rozhodnutie zrušil. Podľa obvineného bol skutok nesprávne právne posúdený a právne kvalifikovaný v rozpore s príslušnými ustanoveniami hmotného práva, najmä s § 221 Trestného zákona. Ďalej obvinený Ing. Mgr. Z. Ž. chronologicky zosumarizoval priebeh celého konania.

Podľa názoru obvineného ani jeden z rozhodujúcich súdov sa s ňou nevysporiadal a žiadnym spôsobom nevysvetlil v čom prameni existencia zavinenia u oboch obvinených. Neuvedli ani jeden dôkaz, ktorý by nasvedčoval naplneniu vôľovej zložky zavinenia, ktorá by pokrývala všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu. Podľa obvineného je jednou zo základných podmienok jeho odsúdenia existencia jeho úmyselného zavinenia, a to vo svojej vedomostnej a vôľovej zložke súčasne, aspoň v zákonom požadovanej rovine bez rozumných pochybností. Ďalej tiež uviedol, že: „Ako rozhodujúce súdy došli hoci len k pravdepodobnostným úvahám o mojom uzrovaní s nelegálnosťou, potrebným pre odsúdenie, to ani doposiaľ nie je zrejmé. Práve naopak, existencia úmyselného zavinenia v mojom prípade bola samotným prierezom skutkových okolností výslovne negovaná. Je preto oprávnené konštatovať, že úmyselné zavinenie je v prípade oboch rozhodnutí súdov na úrovni viery a domnienky o jeho existencii. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd sa nielenže dôsledne nezaoberal mojou obhajobnou argumentáciou, no súčasne nesprávne vyhodnotil existenciu všetkých nevyhnutne potrebných znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu a existenciu môjho myšlienkového postoja a vôle k znakom skutkovej podstaty trestného činu nepodporil žiadnym dôkazom a navyše, dôkazy, o ktoré súdy opreli moju vinu sú výlučne dôkazmi nepriamymi, ktoré nevytvárajú ucelený harmonický celok a jednoznačne pripúšťajú aj iný záver ako ten, že skutok je trestným činom a že som tento skutok formou pomoci spáchal, nemožno sa preto stotožniť so záverom o mojej vine”.

Vo vzťahu k subjektívnej stránke trestného činu podvodu uviedol, že: „V opisoch skutku tak, ako je uvedený v uznesení o vznesení obvinenia a v podanej obžalobe, je jednak neprípustným a v konečnom dôsledku aj zmätočným spôsobom vyjadrená subjektívna stránka trestného činu, keď na jednej strane obvineným pripisuje tým spôsobom, že „Ing. K. Ž. mala konať v úmysle spáchať trestný čin, smerujúci k tomu, aby seba alebo iného na škodu cudzieho majetku obohatila”; Ing. Mgr. Z. Ž. mal úmyselne poskytnúť pomoc a prostriedky na spáchanie trestného činu Ing. K. Ž.”, a teda neprípustne obsahuje namiesto skutkových okolností znak skutkovej podstaty trestného činu a citáciu zákonných znakov tvoriacich tzv. právnu vetu, avšak súčasne absentuje konkrétnosť okolností v konkrétnom konaní obvinených tvoriacu tzv. skutkovú vetu”. Subjektívna stránka, ako uviedol obvinený, sa nevyčerpáva samotným úmyslom podľa § 15 Trestného zákona zahŕňajúcim to, že obvinení konali zavádzajúco pri žiadosti o materskú dávku a nemocenské poistenie, ale ich konanie musí byť vedené pohnútkou spôsobiť inému škodu, alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech.

Ďalej obvinený uviedol (mutatis mutandis): „...vyjadrenie subjektívnej stránky trestného činu podvodu v skutkovej vete musí obsahovať opis konania osoby, v prospech ktorej páchatel koná a protiprávne konanie musí byť ním jednoznačne motivované. Napríklad, príslušník Policajného zboru po tom, čo vodič kontaktuje jeho nadriadených v snahe vyhnúť sa postihu za priestupok, tento v rozpore so zákonom neprejednal z dôvodu intervencie nadriadeného (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 8Tdo/290/2015, z 22. apríla 2015), rovnako odovzdanie úplatku za účelom následného zvýhodnenia pri verejnom obstarávaní (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 15Tdo/190/2014, z 1. decembra 2015) alebo ako nadriadený po predchádzajúcej dohode v rámci priateľských vzťahov umožnil čerpať neoprávnené voľno podriadenému, a teda zaviedol do výkazu práce určenému pre mzdovú učitáreň (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 4Tdo/87/2016, zo 16. februára 2016 a ďalšie). Ak teda obvinení mali uviesť do omylu Sociálnu poisťovňu v podmienkach vyplatenia materskej dávky a nemocenského, ako tomu naznačovala obžaloba, je potom v skutkovej vete potrebné opísať kto, kedy a za akých okolností mal obvinenými získať obohatenie a uvedené okolnosti musia časovo predchádzať konaniu obvinených kvalifikované ako trestný čin podvodu, teda že obvinení konali, vedomí si toho, že za svoje protiprávne konanie získajú, resp. iný subjekt získa majetkový prospech vo vzťahu ku skutku týkajúcemu sa skutkovej vety uvedenej v obžalobe. K naplneniu subjektívnej stránky trestného činu nestačí, že páchatel len úmyselne konal (teda, že konal tak, ako konať chcel), ale je potrebné, aby úmyselne porušil, alebo ohrozil záujem chránený Trestným zákonom spôsobom v tomto zákone uvedenom (judikatúra R 92/1951). Pokiaľ sa páchatelove chcenie alebo uzrovanie (úmysel) vzťahuje len na niektoré skutočnosti podradené pod znaky uvedené v skutkovej podstate trestného činu, pričom na ostatné sa vzťahuje iba nedbanlivosť

(napríklad vedomá nedbanlivosť), nemôže ísť o trestný čin úmyselný. Základná skutková podstata trestného činu podvodu vyžaduje, aby bolo úmyselným zavinením páchatel'a pokryté nielen to, že „iného uvádza do omylu, alebo využíva iného omyl“, ale úmyselným zavinením páchatel'a musí byť pokryté aj to, že takýmto konaním chce „spôsobiť na cudzom majetku škodu“ a zároveň chce seba alebo iného obohatiť“. Úmyselné zavinenie páchatel'a sa musí vzťahovať k všetkým týmto znakom skutkovej podstaty trestného činu podvodu a prípadne, že sa úmysel vzťahuje len k niektorým z nich (napríklad uvádzanie iného do omylu), kým k iným je dané zavinenie len z nedbanlivosti (napríklad prípadné spôsobenie škody a prípadné obohatenie páchatel'a alebo niekoho iného), nemôže ísť o spáchanie trestného činu podvodu".

Obvinený v dovolaní namietal aj tzv. tunelové videnie orgánov činných v trestnom konaní po vznesení obvinenia tým, že mali tendenciu vykonávať dokazovanie smerujúce k usvedčeniu obvinených, potláčali dôkazy popierajúce alebo zmierňujúce ich vinu, čo je vidieť aj v postupe rozhodujúcich súdov. Obvinený Ing. Mgr. Z. Ž. namietal aj samotnú obžalobu, ktorá podľa jeho názoru neobsahovala náležitosti kladené na ňu zákonom. V odôvodnení obžaloby bolo potrebné ozrejmiť akými úvahami sa prokurátor pri hodnotení dôkazov riadil.

Vo vzťahu k dokazovaniu viny prostredníctvom nepriamych dôkazov obvinený uviedol, že jeden nepriamy dôkaz nestačí na preukázanie dokazovanej skutočnosti a dôkaznú silu má len v spojení s inými dôkazmi, ktoré však musia tvoriť ucelenú sústavu - harmonický celok.

„- Protiprávnosť v konaní obvinených nebola vyžadujúcim spôsobom preukázaná z dôvodu absencie subjektívnej stránky stíhaného trestného činu.

- Úmysel obvinených nepokryl všetky príslušné znaky skutkovej podstaty trestného činu vrátane existencie pohnútky. Sústava nepriamych dôkazov zo strany obhajoby výrazným spôsobom narušená, nebola uzavretá a vo svojom súhrne nevedla len k jedinému možnému záveru o vine obvinených nakoľko záver týchto nepriamych dôkazov jednoznačne nedokázal vylúčiť nevinu obvinených.

- Myšlienkové postoje obvinených neboli žiadnym priamym dôkazom preukázané a nepriame dôkazy vo vzťahu k vôľovej zložke neexistujú".

Vzhľadom na uvedené nie je podľa obvineného preukázané, že skutok uvedený v obžalobe je trestným činom. Navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil, že bol porušený zákon v neprospech obvineného a súčasne zrušil napadnuté rozhodnutie krajského súdu.

K podanému dovolaniu sa vyjadril okresný prokurátor Okresnej prokuratúry Svidník, ktorý uviedol nasledovné (mutatis mutandis): „Po preskúmaní uvedeného dovolania bolo zistené, že dôvodom na jeho podanie je dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a teda v podstate, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na nesprávnom posúdení zisteného skutku, keď protiprávnosť konania nebola vyžadujúcim spôsobom preukázaná pre absenciu subjektívnej stránky stíhaného trestného činu, keď úmysel odsúdených nepokryl všetky príslušné znaky skutkovej podstaty trestného činu vrátane existencie pohnútky, a teda nebolo bez rozumných pochybností preukázané, že skutok uvedený v obžalobe je trestným činom. S touto argumentáciou obvineného v dovolaní nie je možné súhlasiť, lebo bez odôvodnených pochybností bolo dokázané, že skutok pre ktorý bol obžalovaný obvinený sa stal, mal znaky trestného činu a spáchali ho tak obvinená Ing. K. Ž. ako aj Ing. Mgr. Z. Ž., pričom dostatočne bola preukázaná aj subjektívna stránka trestného činu. Nebolo však možné súhlasiť s právnou kvalifikáciou tohto skutku, ktorú odvolací súd neakceptoval na základe odvolania prokurátora a čo bolo dôvodom na podanie dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky, č. k. XVI/1 Pz 407/20/1000-5, z 2. novembra 2020 proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, č. k. 7To/30/2019-551, z 25. júna 2020 z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku".

Prokurátor navrhol dovolanie obvineného zamietnuť podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku.

Dňa 30. júna 2022 bolo Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky obvineným doručené oznámenie o podaní dovolania, ktorého súčasťou bol ako sám obvinený uviedol „komentár“, ktorý nie je vyjadrený v jeho vyjadrení k dovolaniu prokurátora, ktorý znie nasledovne (mutatis mutandis): „Iné plnenie zo štátneho rozpočtu, napr. štátna pomoc je každá pomoc v akejkoľvek forme, ktorú poskytuje na podnikanie alebo v súvislosti s ním poskytovateľ priamo alebo nepriamo z prostriedkov štátneho rozpočtu, zo svojho rozpočtu alebo z vlastných zdrojov podnikateľovi (pozri § 1 zákona o štátnej

pomoci). Štátna pomoc sa môže poskytnúť v súlade so zákonom o štátnej pomoci a právnymi predpismi Európskeho spoločenstva vzťahujúcimi sa na štátnu pomoc (pozri súvisiace právo EÚ k tomuto ustanoveniu). Služobný príjem profesionálneho vojaka (resp. niektorá zložka jeho služobného príjmu) nemôže byť považovaný za „iné plnenie zo štátneho rozpočtu“, pretože tento pojmový znak objektívnej stránky uvedeného trestného činu musí byť svojím charakterom a účelom obdobné dotácii alebo subvencii (k tomu porovnaj R 23/2005-I).

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky bolo 13. júla 2022 doručené prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Vladimíra Mitru vyjadrenie obvinenej Ing. K. Ž., a to k dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ktorá uviedla nasledovné (*mutatis mutandis*): „V prvom rade uvádzam, že sa pripájam k vyjadreniu obvineného Ing. Mgr. Z. Ž. k dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ktoré podal prostredníctvom obhajcu JUDr. Ing. Adriána Cupáka.

Nad rámec vyjadrenia obvineného Ž. uvádzam, že znak trestného činu subvenčného podvodu (§ 255 ods. 1 Trestného zákona) predpokladá podvodné konanie formou vylákania dotácie, subvencie a príspevku alebo iného plnenia zo štátneho rozpočtu. Iné plnenie zo štátneho rozpočtu, mimo dotácie a subvencie, definované ako pojmový znak predmetného trestného činu nie je bližšie špecifikované. Podľa môjho názoru by išlo o značne extenzívny výklad, ak by do tohto pojmu (iné plnenie zo štátneho rozpočtu) boli zaradené všetky bežné výdavky štátneho rozpočtu ako sú napríklad mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania a ďalšie výdavky, tak ako upravuje opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 08.12.2004, č. MIMO 10175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie. Mám za to, že tento znak (iné plnenie zo štátneho rozpočtu) nebol naplnený“.

Vo vzťahu k uvedenému navrhl, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky zamietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku), zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], bolo podané osobou oprávnenou [§ 369 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie generálneho prokurátora ako aj obvineného spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že bola splnená aj podmienka predpokladaná v § 372 ods. 1 veta prvá Trestného poriadku (obaja obvinení ako aj prokurátor využili svoje právo podať proti prvostupňovému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté).

Nezistiac dôvody pre odmietnutie dovolania podľa § 382 Trestného poriadku najvyšší súd viazaný dôvodmi dovolania (§ 385 ods. 1 Trestného poriadku) následne preskúmal v súlade s § 384 ods. 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť výroku napadnutého rozhodnutia, proti ktorému podal generálny prokurátor a obvinený dovolanie ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu a dospel k záveru, že dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné a dovolanie obvineného Ing. Mgr. Z. Ž. dôvodné nie je.

Najvyšší súd dospel k vyššie vyjadrenému na podklade nasledovných právnych úvah.

+ + +

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nesmie skúmať a meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i)

Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku možno v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premĺčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, je dovolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie, pričom nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa možno v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Zhrnúc vyššie uvedené, najvyšší súd konštatuje, že predmetom dovolacieho prieskumu môže byť v prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku „len“ nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenie, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť. Pri rozhodovaní, ktoré sa opiera o tento dôvod dovolania, preto dovolací súd hodnotí skutkový stav len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu [pozri rozhodnutie najvyššieho súdu a stanovisko jeho trestnoprávneho kolégia zverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 47/2008 a 3/2011]. Povedané inými slovami, predmetný dôvod dovolania slúži výlučne na nápravu hmotnoprávných chýb. Dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, to znamená nie je prípustné právne účinne namietat, že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2014-II).

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku generálny prokurátor odôvodnil nesprávnym právnym posúdením skutku okresným súdom a krajským súdom, a to v ustanovení § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona ako prečin, hoci mal byť kvalifikovaný podľa ustanovenia § 225 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona ako zločin, pri ktorom je stanovená

podstatne prísnejšia trestná sadzba trestu odňatia slobody.

Ešte pred tým, než najvyšší súd pristúpi k samotnému materiálnemu posúdeniu argumentácie krajského súdu je potrebné poukázať na ustálenú rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky, z ktorej vyplýva, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95). Súčasťou dotknutého princípu je okrem iných aj požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

Obsahovým komponentom princípu právnej istoty je - zjednodušene povedané - v zásade rovnaká odpoveď na právnu otázku, ktorej existencia vyplýva z rovnakého, porovnateľného alebo analogického skutkového stavu. Z uvedeného zároveň vyplýva, že pokiaľ nie je splnená podmienka existencie rovnakého, porovnateľného alebo analogického skutkového stavu, nie je splnený základný predpoklad na to, aby všeobecný súd na účel dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď (primerane uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. februára 2018, sp. zn. IV. ÚS 99/2018). Z toho a contrario plynie záver, že ak je splnená podmienka existencie rovnakého, porovnateľného alebo analogického skutkového stavu, je súčasne splnený základný predpoklad vzniku povinnosti všeobecného súdu (ako orgánu aplikujúceho právo), aby za účelom dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia poskytol na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď.

Vychádzajúc z uvedeného a so zreteľom na generálnym prokurátorom vecne uplatnené námietky ako aj námietky uplatnené obvineným je v posudzovanej veci pre právne posúdenie skutku obvinených kľúčové zodpovedať otázku, či dávka nemocenského poistenia je „iným plnením“ v zmysle § 225 ods. 1 Trestného zákona.

K právnemu posúdeniu konania obvinených ako trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona považuje najvyšší súd za potrebné najprv vo všeobecnej rovine uviesť, že trestný čin subvenčného podvodu je lex specialis k trestnému činu podvodu. Ustanovenie § 225 ods. 1 Trestného zákona je blanketová norma, ktorá odkazuje na ďalšie zákony a súvisiace predpisy týkajúce sa pridelenia dotácií, subvencií a iných príspevkov z verejných zdrojov.

Objektom oboch trestných činov je cudzí majetok, avšak v prípade subvenčného podvodu ide o špecifický majetok vyplývajúci z jednotlivých rozpočtov. Subvenčný podvod sa vzťahuje iba na dotácie, subvencie, príspevky alebo iné plnenia zo štátneho rozpočtu, rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu alebo rozpočtu obce, ktorých poskytnutie je viazané na splnenie podmienok, ktoré sú ustanovené zákonom alebo iným právnym predpisom. Ide najmä o príspevky priamo zo štátneho rozpočtu, ale aj z rozpočtov verejnoprávnych inštitúcií a štátnych fondov.

V tomto smere považuje najvyšší súd za rozhodujúce, že dávka nemocenského poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení poskytuje z nemocenského poistenia, ktoré je súčasťou sociálneho poistenia [§ 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení]. Sociálne poistenie pritom predstavuje formu sociálneho zabezpečenia obyvateľstva, ktoré sa s pomocou štátu organizuje vo vzťahu ku konkrétnym životným rizikám (choroba, staroba, nezamestnanosť a pod.) a pre konkrétne skupiny pracujúceho obyvateľstva. V podmienkach Slovenskej republiky má charakter povinného verejného poistenia, ktorého úlohou je ochrániť čo najväčšiu časť obyvateľstva pred rizikami v živote a ktoré vychádza zo zásady solidarity, kedy sa jednotlivé sociálne fondy na pokrytie nákladov vytvárajú podľa pravidiel, ktoré sú pre všetkých rovnaké. Inak povedané, platia všetci, ale dávky využívajú iba tí, ktorí sú postihnutí sociálnym rizikom, pričom výška poistného sa nevypočítava podľa individuálnej pravdepodobnosti zrealizovania sa rizika, ale podľa rozsahu potreby pokryť poistencom ich sociálne riziká a na druhej strane podľa možností poistencov a ich zamestnávateľov vykrývať vzniknuté náklady.

Preto nielen dávka nemocenského poistenia, ale i ostatné dávky sociálneho poistenia vyplácané z rozpočtu Sociálnej poisťovne, ktorá je verejnoprávnou inštitúciou (§ 120 ods. 2 zákona o sociálnom poistení), sú aj podľa dovolacieho súdu „iným plnením“ v zmysle § 225 ods. 1 Trestného zákona. Niet totiž rozumného dôvodu, pre ktorý by podvodné vylákание týchto dávok malo byť miernejšie trestné, než podvodné vylákание subvencie, dotácie alebo príspevku z iného verejnoprávneho rozpočtu (rovnako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tdo/28/2017).

Okresný súd sa stotožnil s názorom krajského súdu, ktorý uviedol, že možnosť poskytnutia finančnej podpory tak fyzickým ako aj právnickým osobám a spravidla účelová viazanosť jej použitia za splnenia vymedzených podmienok vylučuje, aby medzi tieto finančné podpory patrila aj nemocenská dávka poskytovaná počas dočasnej pracovnej neschopnosti poistenca a materská poskytovaná počas starostlivosti o narodené dieťa. Dalším faktorom, ktorý neumožňuje zaradiť nemocenské dávky medzi finančné podpory, ktorým poskytuje ochranu ustanovenie § 225 Trestného zákona, je podľa krajského súdu zákonný nárok poistenca na nemocenskú dávku, v prípade zamestnanca za predpokladu splnenia všeobecných podmienok uvedených v § 30 a § 33 a nárok na materské za splnenia podmienok stanovených § 48 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Dovolací súd má za to, že takýto právny názor nie je správny, a preto došlo aj k nesprávnemu právnemu posúdeniu skutku okresným súdom a krajským súdom, a to v ustanovení § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona ako prečin, hoci mal byť kvalifikovaný podľa ustanovenia § 225 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona ako zločin.

Najvyšší súd s poukazom na vyššie vyjadrenie sumarizuje, že subvenčný podvod sa vzťahuje iba na dotácie, subvencie, príspevky alebo iné plnenia zo štátneho rozpočtu, rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu alebo rozpočtu obce, ktorých poskytnutie je viazané na splnenie podmienok, ktoré sú ustanovené zákonom alebo iným právnym predpisom. Ide najmä o príspevky priamo zo štátneho rozpočtu, ale aj z rozpočtov verejnoprávnych inštitúcií a štátnych fondov. Vzhľadom na charakter poskytnutých finančných prostriedkov právna kvalifikácia skutku podľa § 221 Trestného zákona ako trestného činu podvodu je vylúčená. V predmetnej trestnej veci mali byť vyplácané nemocenské a materské z nemocenského poistenia, ktoré vypláca Sociálna poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia (§ 120 ods. 2 zákona o sociálnom poistení) a za splnenia zákonných podmienok. Preto podvodné vylákание takýchto dávok je obdobné vylákaniu subvencie, dotácie alebo príspevku z iného verejnoprávneho rozpočtu. Jednotlivé dávky sociálneho poistenia majú nepochybne aj podpornú funkciu. Osobitne je to zdôraznené v prípade nemocenského a dávky v nezamestnanosti, ktoré sa vyplácajú počas podporného obdobia. Svojim charakterom a účelom sú tak obdobné subvencii alebo dotácii, ktorými sa vo všeobecnosti rozumie verejná finančná podpora, resp. príspevok (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 23/2005).

Najvyšší súd preto uvádza, že judikát uverejnený pod č. 23/2005, na ktorý nesprávne poukázali tak krajský súd ako i obvinený, naopak konvenuje právnemu názoru, že dávky poskytované ako sociálne (z rozpočtu Sociálnej poisťovne) je potrebné posúdiť ako „iné plnenie“ v zmysle § 225 Trestného zákona. Plat (ako funkčný ekvivalent mzdy podľa Zákonníka práce) je totiž poskytovaný ako protihodnota za vykonanú pracovnú činnosť na základe právneho úkonu realizovaného na základe princípu zmluvnej voľnosti (bližšie napr. § 118 Zákonníka práce). Naproti tomu dávky sociálnej pomoci majú odlišný charakter.

Obvinený vo svojom vyjadrení k dovolaniu poukázal na iné uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6To/65/2019, z 29. januára 2020, v ktorom krajský súd uviedol nemožnosť zaradenia nemocenských dávok medzi finančné podpory, ktorým poskytuje ochranu § 225 Trestného zákona. Dovolací súd dáva do pozornosti, že proti tomuto rozhodnutiu bolo podané dovolanie generálnym prokurátorom, o ktorom následne rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tdo/39/2020, z 8. decembra 2020, ktorý vyslovil, že bol porušený zákon v ustanoveniach § 2 ods. 12 Trestného poriadku, § 319 Trestného poriadku a § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona v prospech obvinenej. V uvedenom konaní dovolací

súd okrem iného vyslovil, že dávka nemocenského poistenia, ale i ostatné dávky sociálneho poistenia vyplácané z rozpočtu Sociálnej poisťovne, ktorá je verejnoprávnou inštitúciou (§ 120 ods. 2 zákona o sociálnom poistení), sú „iným plnením“ v zmysle § 255 ods. 1 Trestného zákona. Zároveň zrušil uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6To/65/2019, z 29. januára 2020, ako aj rozsudok nižšieho stupňa a ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklade a prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol.

Obvinený vo svojom dovolaní naplnenie dovolacieho dôvodu odôvodnil v podstate tým, že namietal výrok, ktorým bol uznaný z účasti na pokuse prečinu podvodu formou pomoci podľa § 21 ods. 1 písm. d), § 14 ods. 1, § 221 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona. Najvyšší súd nezistil pochybenie zo strany súdov nižšieho stupňa pri právnom posúdení skutku vo vzťahu k namietanému účasti. Obvinený naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu podľa vyššie citovaného ustanovenia, ako to vyplýva z ustáleného skutkového stavu súdmi nižšieho stupňa, na základe ktorého je zrejmé, že obvinený: „...po zistení, že je tehotná, s úmyslom získať ďalšie nemocenské dávky a materský príspevok, po dohode s Ing. Mgr. Z. Ž. likvidátorom Družstva podielnikov Ladomirová v likvidácii, Ladomirová, tento v snahe dodržať minimálnu dobu zákonného nemocenského poistenia, 2. februára 2014 zaslal pobočke Sociálnej poisťovne vo Svidníku registračný list FO (prihlášku) Ing. K. Ž. na nemocenské poistenie, na ktoré však bola prihlásená späť od 1. septembra 2013...“. Už z uvedeného nemožno mať pochybnosť o účasti obvineného na predmetnom skutku.

Obvinený namietal aj nedostatočné zistenie subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu. V kontexte stabilnej rozhodovacej praxe dovolací súd tejto námietke nemohol priznať žiadnu relevanciu. Najvyšší súd už v minulosti na túto tému uviedol, že motív páchatel'a a subjektívna stránka trestného činu sú znaky, ktoré sa síce týkajú psychiky páchatel'a, ale prejavujú sa navonok v spáchanom skutku a dokazujú sa rovnako ako objektívne znaky trestného činu (konanie, následok a príčinný vzťah). Namietanie ich nezistenia alebo nesprávneho či neúplného zistenia v dôsledku nevykonania dokazovania alebo nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania až v dovolaní nepredstavuje namietanie skutkových zistení a záverov, čo ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku neprípúšťa (ZSP 40/2010).

To znamená, že tento dovolací dôvod nemôže napĺňať poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia (S 3/2011). Tu si treba uvedomiť, že zistenie a konštatovanie naplnenia, či nenaplnenia subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu (úmyselnej formy zavinenia) patrí medzi okolnosti podliehajúce normám procesného práva a vykonáva sa v rámci dokazovania tak, ako to predpokladá ustanovenie § 119 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku: „V trestnom konaní treba dokázať, najmä či sa stal skutok a či má znaky trestného činu.“

Pre dovolací súd je však rozhodujúce skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený Ing. Mgr. Z. Ž. a obvinená Ing. K. Ž. spáchali skutok tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorého skutkovými závermi sa stotožnil aj odvolací súd. Dovolací súd však s ohľadom na uvedené, zistiac naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného zákona tak, ako ho namietal generálny prokurátor, vyhovel najvyšší súd dovolaniu prokurátora a dovolanie obvineného zamietol. So zreteľom na uvedené zistenia dovolací súd preto podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil vo výroku tohto rozsudku uvedené porušenie zákona v prospech obvinených Ing. K. Ž. a Ing. Mgr. Z. Ž., podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 7To/30/2019, z 25. júna 2019 a rozsudok Okresného súdu Svidník, sp. zn. 1T/124/2017, zo 4. novembra 2019 ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Okresnému súdu Svidník, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Zároveň bolo podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku rozhodnuté o zamietnutí dovolania Ing. Mgr. Z. Ž..

Pri opätovnom prerokovaní a rozhodnutí bude potrebné, aby sa okresný súd dôsledne riadil vyššie vyjadreným právnym názorom najvyššieho súdu vo vzťahu k otázke o dávke nemocenského poistenia ako „inému plneniu“ v zmysle § 225 ods. 1 Trestného zákona a aplikoval toto vyjadrenie v zmysle skôr podrobne citovaného výkladu dotknutého ustanovenia tak, ako najvyšší súd konštatoval vyššie.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.